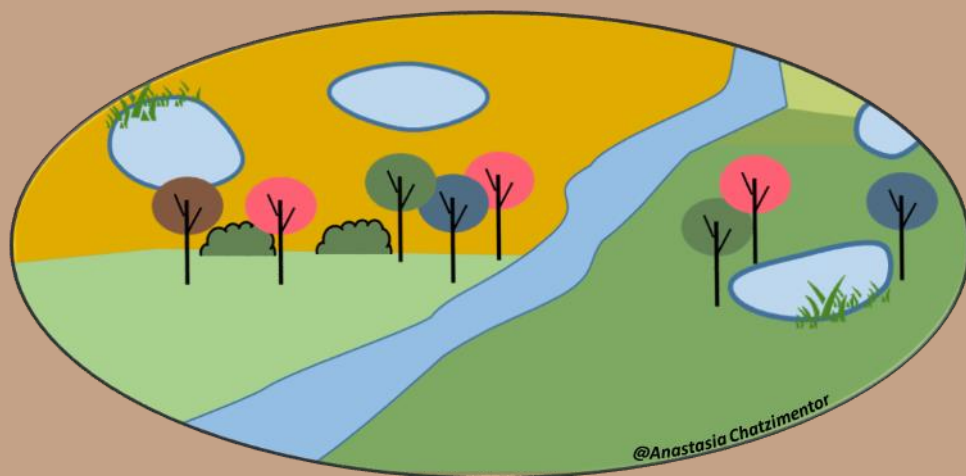

1^ο Πανελλήνιο Αγροδασικό Συνέδριο

17-19 Οκτωβρίου 2024

Καρπενήσι

Η προστασία των υγροτόπων
στο νέο Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ
της Ελλάδας: πρώτα στοιχεία
και επόμενα βήματα

Χατζημέντωρ Α., Φυτώκα Ε., Καραβάς Ν., Κακούρος Π., Κατσακιώρη Μ., Χρυσοπολίτου Β.

Interreg
Europe

Co-funded by
the European Union

RIWET

ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΟΤΟΠΩΝ-ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης
και Τροφίμων

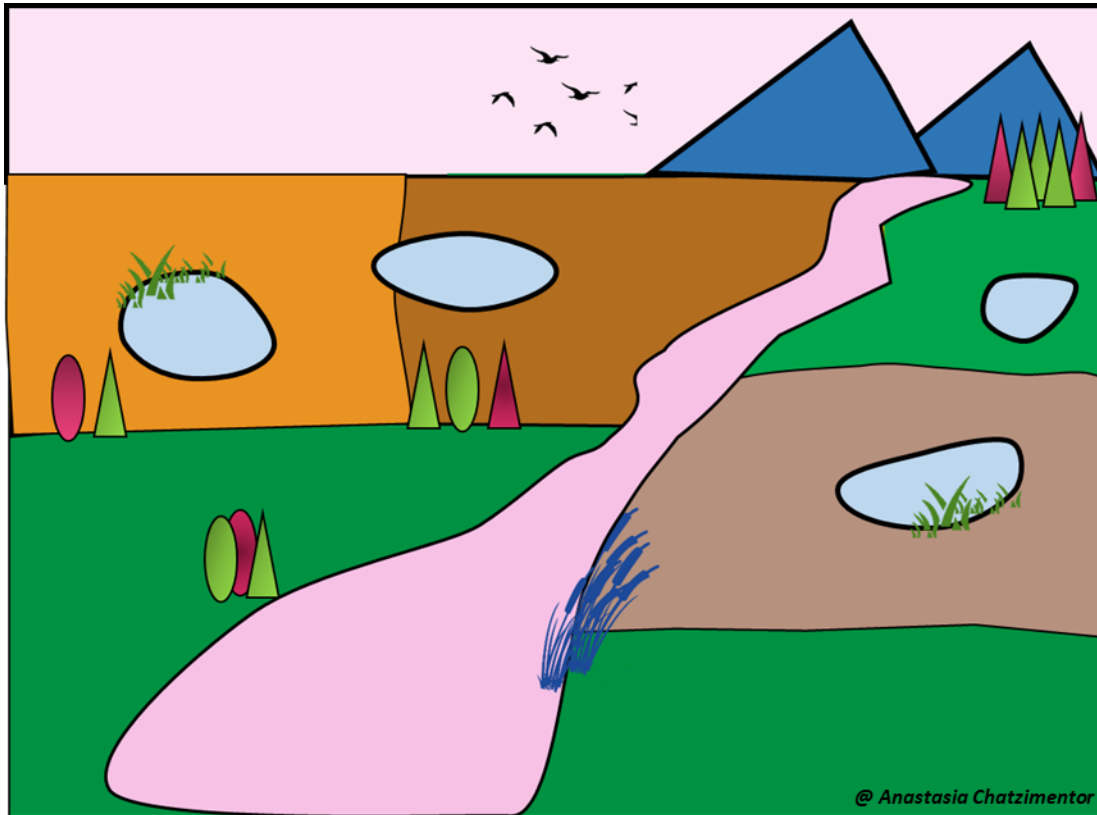
Στρατηγικό Σχέδιο
ΚΑΠ 2023-2027

Τα υγροτοπικά και αγροτικά οικοσυστήματα

- Μια ιστορική σχέση συνύπαρξης.
- Μεγάλες αποξηράνσεις υγρότοπων 20^{ος} αιώνας: αποξηράνσεις λιμνών Γιαννιτσών και Κάρλας – τενάγη Φιλίππων, δημιουργία λίμνης Κερκίνης, λόγω των αυξημένων αναγκών για αγροτική γη.
- Οι υγροτοπικές εκτάσεις έχουν συρρικνωθεί διεθνώς και στην Ελλάδα για τη αύξηση της αγροτικής παραγωγής (Davidson, 2014).

Συλλογή φωτογραφιών περιφέρειας Σερρών. Εργαζόμενοι στα έργα, κοντά στον Αγγίτη, μεταφέρουν πέτρα, γύρω στο 1935. Πηγή: Γ.Α.Κ. - Αρχεία Ν. Σερρών

Η σημασία των αξιών των υγροτόπων για τη αγροτική οικονομία επανακαλύπτεται

- Παροχή νερού για άρδευση
- Βελτίωση της ποιότητας του νερού
- Υποστήριξη γεωργικής παραγωγής και βόσκησης σε περιόδους ξηρασίας
- Διαχείριση παρασίτων (ενδιαιτήματα θηρευτών)
- Ρύθμιση κλίματος (ηπιότερο κλίμα)

- Η καλή κατάσταση των υγροτοπικών οικοσυστημάτων απειλείται από τη σύγχρονη [εντατική] γεωργία [και κτηνοτροφία] μέσω της αλόγιστης χρήσης του νερού, της ρύπανσης από γεωργικά λύματα και απορρίμματα και καταπατήσεις/εκχερσώσεις (*Convention on Wetlands, 2022*).
- Η Ευρωπαϊκή Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) τα τελευταία χρόνια περιλαμβάνει μέτρα έτσι ώστε ο αγροτικός τομέας να αποκτήσει μεθόδους πιο φιλικές στο περιβάλλον και να συμβάλλει στο μετριασμό και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (*Cuadros-Casanova et al., 2023*).

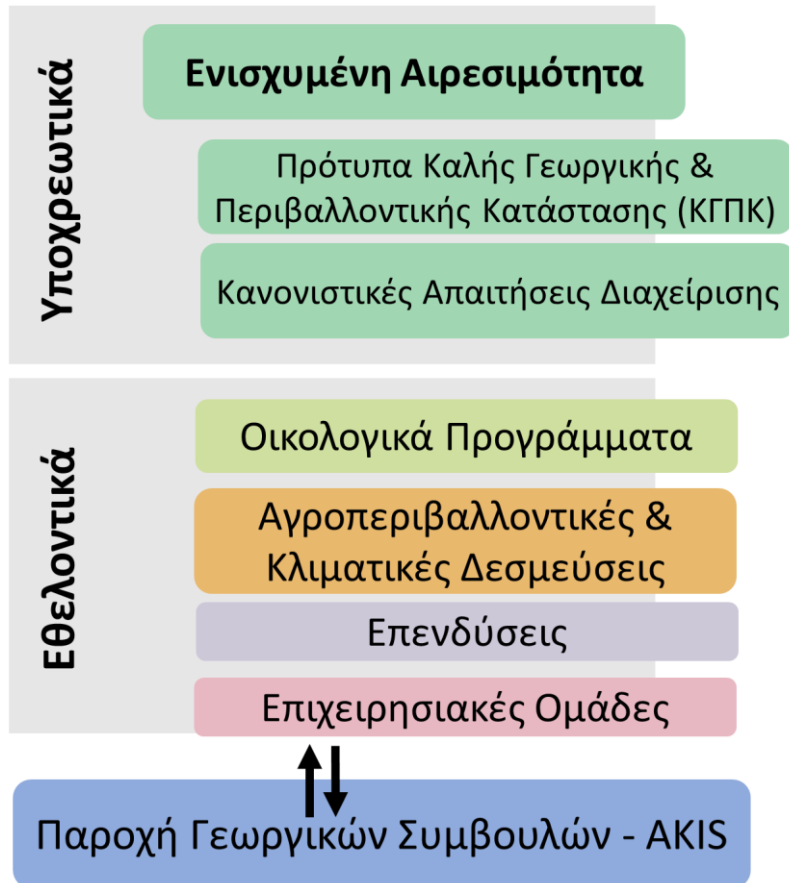

Σκοπός της παρούσας εργασίας:

- Η παρουσίαση και ενημέρωση των μέτρων του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου (ΣΣ ΚΑΠ) για τους υγρότοπους.
- Η δημοσιοποίηση προς τους ενδιαφερόμενους φορείς (αγρότες, αρμόδιες αρχές, επιστήμονες) ότι επιχειρείται μέσω μιας σειράς συναντήσεων και συνεργασιών η δικτύωσή τους, η ενημέρωση και κατάρτιση για τις ωφέλειες των υγροτόπων κι η ανταλλαγή γνώσεων για καλές γεωργικές πρακτικές συμβατές με τους υγροτόπους.

Η προστασία των υγροτόπων στο νέο ΣΣ ΚΑΠ 2023 - 2027

Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ 2023-2027

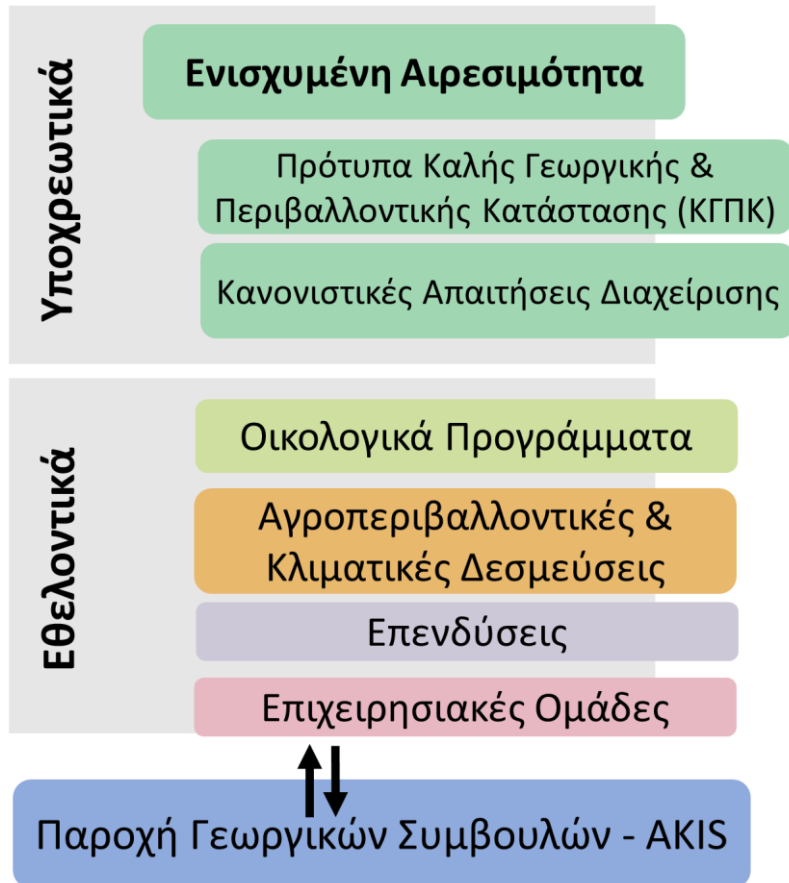

Η πράσινη αρχιτεκτονική του ΣΣ ΚΑΠ περιλαμβάνει ομάδες μέτρων οι οποίες φιλοδοξούν να συμβάλλουν άμεσα ή έμμεσα στην καλή κατάσταση των υγροτόπων:

- Υποχρεωτικά μέτρα για την προστασία των υγροτόπων (Κ.Γ.Π.Κ.) στο πλαίσιο του ήδη ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου (Κ.Α.Δ. - Ευρωπαϊκές Οδηγίες για τα Πτηνά και τους Οικοτόπους, το Νερό, την ορθολογική χρήση Γεωργικών Φαρμάκων και τη Νιτρορύπανση).
- Εθελοντικά μέτρα που ενισχύουν προγράμματα και δεσμεύσεις στο αγρόκτημα, οι οποίες μπορεί άμεσα ή έμμεσα να συμβάλλει στην καλή κατάσταση των υγροτόπων.

Η προστασία των υγροτόπων στο νέο ΣΣ ΚΑΠ 2023 - 2027

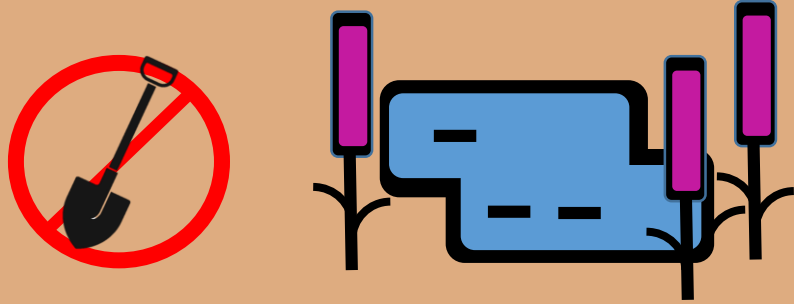
Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ 2023-2027

- Επενδύσεις για έργα υποδομών εγγείων βελτιώσεων και επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση ύδατος.
- Μέσω του Συστήματος Γεωργικής Γνώσης και Καινοτομίας (ΣΓΓΚ – AKIS), ένα συμβουλευτικό και εκπαιδευτικό σύστημα αμοιβαίας γνώσης και καινοτομίας, οι παραγωγοί μπορούν να συνεργαστούν με ερευνητές και επιχειρήσεις και να σχηματίσουν επιχειρησιακές ομάδες ώστε να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν μαζί μία καινοτόμο λύση σε προβλήματα που αντιμετωπίζουν.
 - *Π.χ. βελτίωση υγρών λιβαδιών για ανάπτυξη της βουβαλοτροφίας, προστασία περ/λοντος και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή*
- *Πολυλειτουργικά συστήματα τεχνητών υγροτόπων για έλεγχο ρύπανσης από αγρο-κτηνοτροφικές βιομηχανίες*

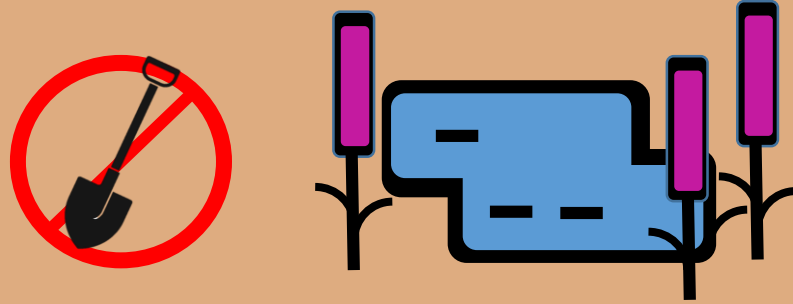
1. Οι υγρότοποι προστατεύονται ως αποθήκες άνθρακα – ΚΓΠΚ 2

Απαγόρευση καλλιέργειας σε εδάφη που αποκαλύπτονται από υποχώρηση υδάτων και απομάκρυνση παρόχθιας βλάστησης, σε αγροτεμάχια που περιλαμβάνουν κάποιο τύπο υγροτόπου.

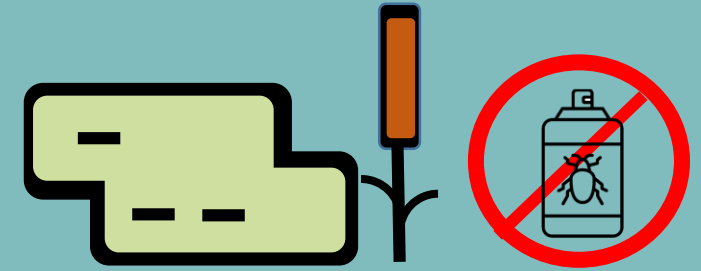
**ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ
ΜΕΤΡΑ**

1. Οι υγρότοποι προστατεύονται ως αποθήκες άνθρακα – ΚΓΠΚ 2

Απαγόρευση καλλιέργειας σε εδάφη που αποκαλύπτονται από υποχώρηση υδάτων και απομάκρυνση παρόχθιας βλάστησης, σε αγροτεμάχια που περιλαμβάνουν κάποιο τύπο υγροτόπου.

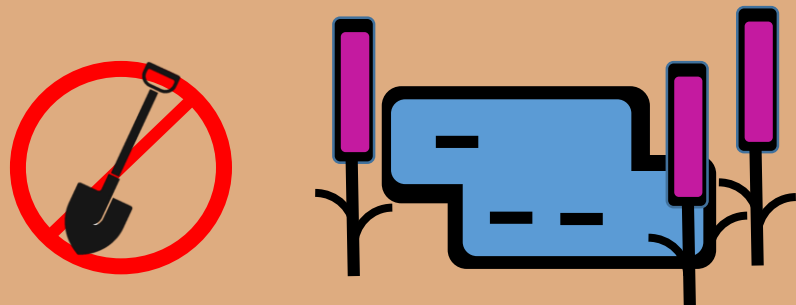
2. Οι υγρότοποι προστατεύονται από τη ρύπανση – ΚΓΠΚ 4

Σε αγροτεμάχια που γειτνιάζουν με υδάτινα σώματα, οφείλεται να διατηρείται ζώνη ανάσχεσης όπου δε χρησιμοποιούνται λιπάσματα, κοπριά και φυτοπροστατευτικά προϊόντα.

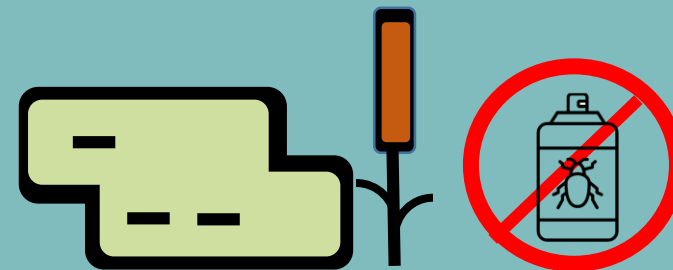
**ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ
ΜΕΤΡΑ**

1. Οι υγρότοποι προστατεύονται ως αποθήκες άνθρακα – ΚΓΠΚ 2

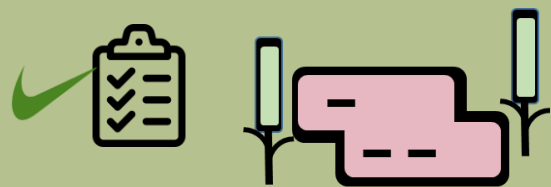
Απαγόρευση καλλιέργειας σε εδάφη που αποκαλύπτονται από υποχώρηση υδάτων και απομάκρυνση παρόχθιας βλάστησης, σε αγροτεμάχια που περιλαμβάνουν κάποιο τύπο υγροτόπου.

2. Οι υγρότοποι προστατεύονται από τη ρύπανση – ΚΓΠΚ 4

Σε αγροτεμάχια που γειτνιάζουν με υδάτινα σώματα, οφείλεται να διατηρείται ζώνη ανάσχεσης όπου δε χρησιμοποιούνται λιπάσματα, κοπριά και φυτοπροστατευτικά προϊόντα.

3. Οι μικροί υγρότοποι & μικρές λίμνες διατηρούνται ως στοιχεία τοπίου - ΚΓΠΚ 8

Υποχρέωση διατήρησης μικρών υγροτόπων και μικρών φυσικών και τεχνητών λιμνών μέσα σε αγροτεμάχια ως χαρακτηριστικά του αγροτικού τοπίου που ευνοούν τη βιοποικιλότητα.

**ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ
ΜΕΤΡΑ**

- Συνολικά 16 εθελοντικά μέτρα στα οικολογικά προγράμματα, αγροπεριβαλλοντικές & κλιματικές δεσμεύσεις και επενδύσεις

Π1-31.2 Επέκταση της εφαρμογής περιοχών οικολογικής εστίασης

Ενίσχυση διατήρησης μικρών υγροτόπων και μικρών φυσικών και τεχνητών λιμνών μέσα σε αγροτεμάχια ως χαρακτηριστικά του αγροτικού τοπίου που ευνοούν τη βιοποικιλότητα

Π1-31.5 Βελτίωση αγροδασικών οικοσυστημάτων, πλούσιων σε στοιχεία του τοπίου

Συστηματική φροντίδα και καθαρισμός των δένδρων γεωργοδασικών και δασολιβαδικών συστημάτων

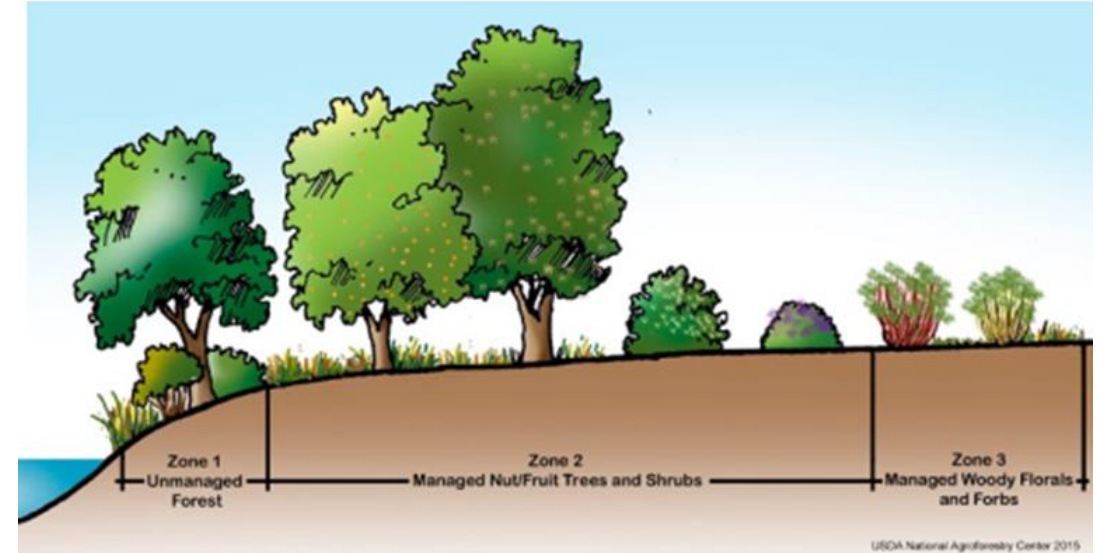
Π3-70-2.1 Ενισχύσεις για τη μετατροπή σε βιολογικές πρακτικές και μεθόδους

**ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΑ
ΜΕΤΡΑ**

Τα στοιχεία του τοπίου μπορεί να συνίστανται από:

- Δενδροστοιχίες
- Συστάδες δένδρων με αλληλεπικαλυπτόμενες κόμμες και οι θαμνώνες
- **Τάφροι** με φυσικά πρανή
- **Υδατοσυλλογές**, νησίδες άγριας ζωής, φυτοφράκτες, μεμονωμένα δέντρα
- Στις περιπτώσεις της γειτνίασης με υδάτινα σώματα και εφαρμογής του ΚΓΠΚ 4, η παρέμβαση συνίσταται στον εμπλουτισμό των υποχρεωτικών ζωνών 3 μέτρων με τη φύτευση, φυτών ξενιστών

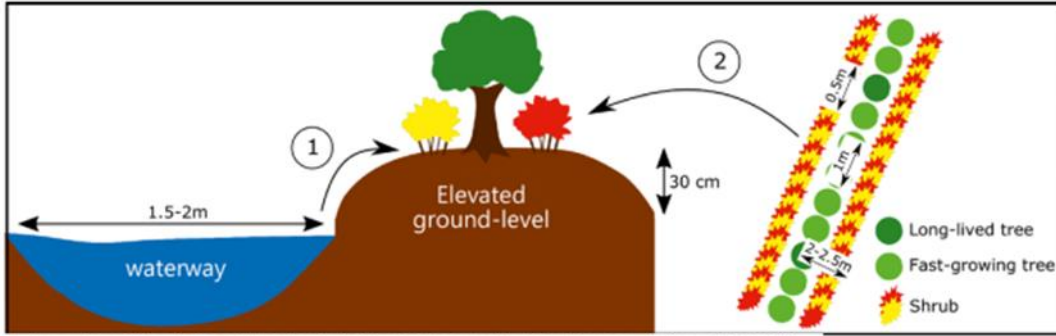
Περιοχές οικολογικής εστίασης (Π1-31.2)

USDA National Agroforestry Center, <http://nac.unl.edu>

Βελτίωση αγροδασικών οικοσυστημάτων, πλούσιων σε στοιχεία του τοπίου (Π1-31.5)

A waterway is created by digging out the soil and using it to raise the ground-level (1), where a new hedgerow is planted (2).

Produced by the AGFORWARD research project funded by the European Union's Seventh Framework Programme for research, technological development and demonstration under grant agreement No 613510

Πέτρος Κακούρος/EKBY

Με την παρέμβαση αυτή ενισχύονται:

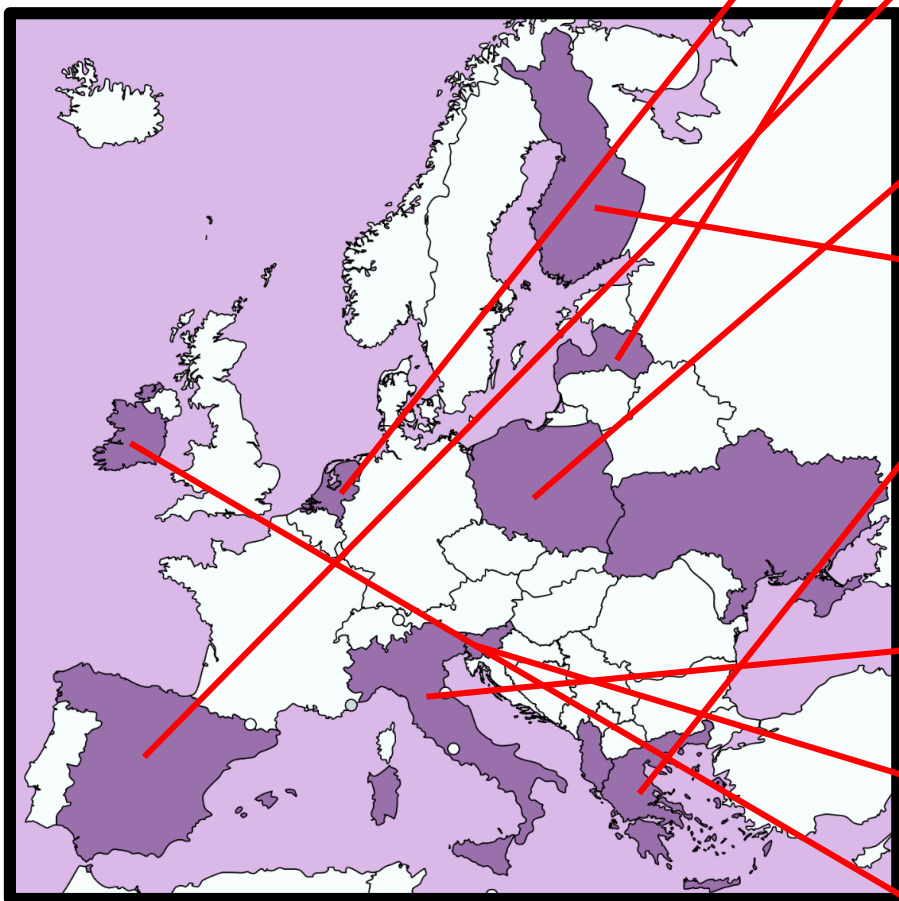
- η συνέχιση της γεωργικής/κτηνοτροφικής δραστηριότητα
 - η ενεργή και σχεδιασμένη βελτίωση με συγκεκριμένες πρακτικές της βιοποικιλότητας και του **τοπίου** και η ενίσχυση την πρόληψη από **πυρκαγιές** και την προστασία από τη **διάβρωση**.
- Στα προστατευόμενα στοιχεία του **τοπίου** περιλαμβάνονται αναβαθμίδες, **τάφροι**, **υδατοσυλλογές**, νησίδες στις οποίες διατηρείται άγρια ζωή, λόγω π.χ. του βραχώδους της έκτασης, δρόμοι, μονοπάτια μικρά κτίσματα και φυτοφράκτες.

Το έργο RIWET “Σύμπραξη δημόσιας και ιδιωτικής διακυβέρνησης στη διατήρηση και αποκατάσταση των ποταμών και υγροτόπων ως μπλε και πράσινη υποδομή”

Προσδιορισμός των προκλήσεων και λύσεων λύσεις για τη βέλτιστη σύμπραξη δημόσιων φορέων και ιδιωτών και τη συμπερίληψη αγροτών και άλλων χρηστών γης, της ευρύτερης τοπικής κοινότητας, και πολιτών, στη διατήρηση, διαχείριση και αποκατάσταση ποταμών, λιμνών, τυρφώνων, και ευρύτερα όλων των τύπων υγροτόπων.

12 εταίροι από όλη την Ευρώπη

- Province of Drenthe (NED)
- Valencia County Council (ESP)
- LIMNE Foundation (ESP)
- Kujawsko-Pomorskie Voivodeship (POL)
- University of Latvia (LAT)
- Cesena Municipality (ITA)
- Danube-Carpathian Programme (UKR)
- Institute for ichthyological/ecological research (SLO)
- ELY Centre for South Ostrobothnia (FIN)
- Rivers Trust (IRE)
- Municipality of Përmet (ALB)
- GNHM/EKBY (GRE)

Αντικείμενα διακρατικής ανταλλαγής εμπειριών	Χώρα
Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τους τυρφώνες	Ολλανδία
Πολιτική για τα ύδατα	Λετονία
Αποκατάσταση ποταμών & Σύμφωνα συνεργασίας δημοσίου και ιδιωτών	Ισπανία
Διαχείριση νερού, αποξήρανση υγροτόπων, πρακτικές σε αγροτικές περιοχές	Πολωνία
Αποκατάσταση τυρφώνων σε δάση	Φινλανδία
Προστασία και αποκατάσταση υγροτόπων σε αγροτικές περιοχές για την εφαρμογή του προτύπου ΚΓΠΚ 2 του ΣΣ ΚΑΠ	Ελλάδα
Συμμετοχή πολιτών στη διακυβέρνηση σε επίπεδο δήμου για τα ποτάμια	Ιταλία
Επιστήμη των πολιτών και συμμετοχή πολιτών στην προστασία ποταμών και υγροτόπων	Σλοβενία
Συμμετοχή τοπικών κοινοτήτων στην προστασία τυρφώνων	Ιρλανδία

Οι στόχοι του έργου για την ελληνική περίπτωση: ΜΓΦΙ - ΕΚΒΥ & Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΣΣ ΚΑΠ

1. Πραγματοποίηση **σειράς συναντήσεων** μεταξύ 2024 – 2028

εντοπισμός εμποδίων και συνέργειών σε ζητήματα διακυβέρνησης & πολιτικής για την εφαρμογή των προβλέψεων

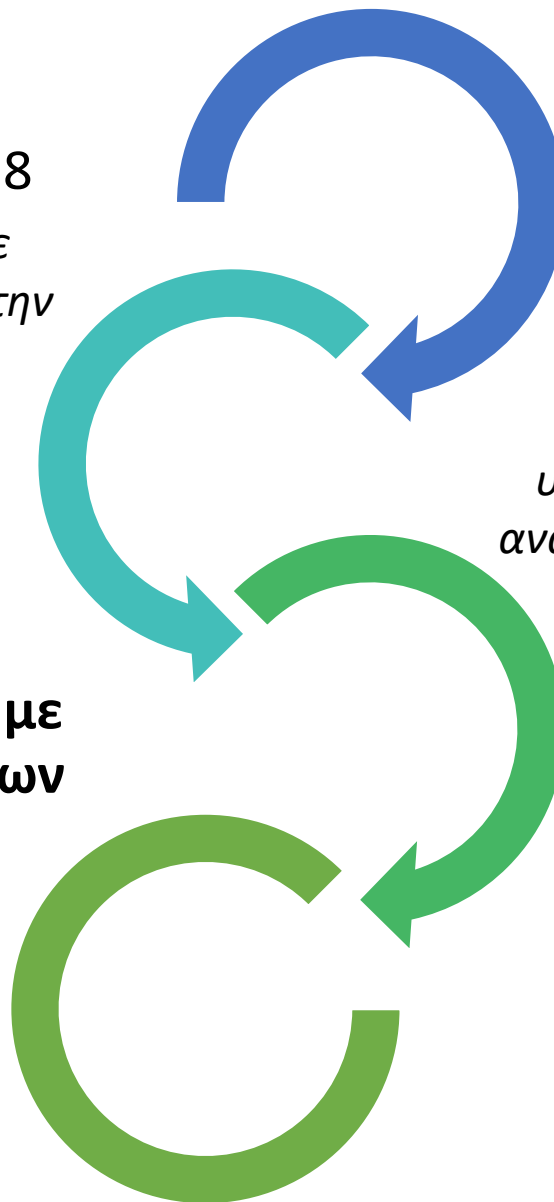
3. Καταγραφή & συγκέντρωση γεωργικών πρακτικών συμβατών με την καλή διατήρηση των υγροτόπων

2. Δημιουργία δικτύου ενδιαφερόμενων φορέων

υπουργεία, περιφερειακές υπηρεσίες αγροτικής ανάπτυξης, αγροτικοί συνεταιρισμοί, πανεπιστήμια, ερευνητικά ιδρύματα, Μ.Κ.Ο., κ.α.

4. Παρακολούθηση της εξέλιξης της εφαρμογής των μέτρων

τύπος καλλιέργειας/χρήσης, τύποι υγροτόπων, γεωγραφικές περιοχές

Παρακολούθηση της αλλαγής για την προστασία των υγροτόπων στις αγροτικές περιοχές

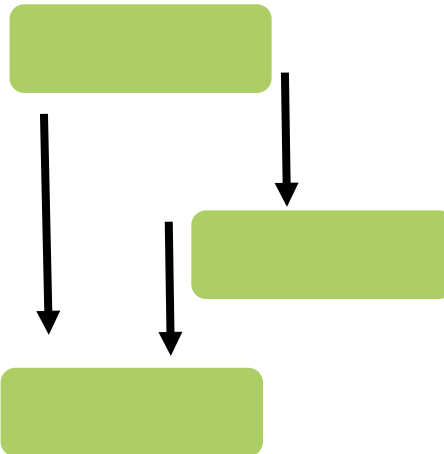
Μεθοδολογία εργασίας του έργου:

Θεωρία της αλλαγής

Μεθοδολογία σχεδιασμού, συμμετοχής και αξιολόγησης για να προωθήσει την κοινωνική αλλαγή

Καθορισμός
στόχων
μακροπρόθεσμων

- Περιγραφή σταδίων/προϋποθέσεων για την αλλαγή κινούμενοι από το στόχο προς τις επιμέρους ενέργειες/δράσεις

- Συμπερίληψη ενδιαφερόμενων μερών
- Εναλλακτικές προοπτικές, αποκρίσεις, ορισμούς της επιτυχίας και υποθέσεις
- Ανοιχτός διάλογος και δημιουργία κοινού οράματος μεταξύ ενδιαφερόμενων μερών

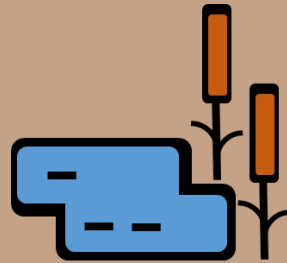
ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΟΤΟΠΩΝ-ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης
και Τροφίμων

Στρατηγικό Σχέδιο
ΚΑΠ 2023-2027

Ευχαριστώ πολύ για την
προσοχή σας!

Χρηματοδότηση:

Η εργασία υποστηρίζεται από το ευρωπαϊκό έργο INTERREG Europe RIWET 02C0317, PUBLIC-PRIVATE GOVERNANCE OF RIVERS AND WETLANDS RESTORATION AND CONSERVATION AS BLUE-GREEN INFRASTRUCTURE.

Interreg
Europe

Co-funded by
the European Union

RIWET